

BIURO RADY 22.03.2023

WÓJT GMINY LUBAŃ

ul. Dąbrowskiego 18, 59-800 Lubań
tel. 75 646 59 20, fax. 75 612 68 50
e-mail: info@luban.ug.gov.pl
www.luban.ug.gov.pl

PA.8141.4.5.2023.AK/1

5 . 4 6 4 . 5 3 6 8 2

Lubań, dnia 22.03.2023

PRZEWODNICZĄCA
Rady Gminy Lubań *in/ow*
SN/ow 28.03.2023
Teresa Trefler

Rada Gminy Lubań
ul. Jarosława Dąbrowskiego 18
59-800 Lubań

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 pkt 2b ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 165 ze zm.), Wójt Gminy Lubań przedstawia raport z wykonania zadań ujętych w „Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii” za 2022 rok.

Małgorzata Hercuń-Dąbrowicka

Sprawę prowadzi:

Agnieszka Kroczyńska -

Raport
z wykonania zadań ujętych
w „Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania
Narkomanii” za 2022 rok.

Gminy mają obowiązek realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Wykonanie tych zadań prowadzone jest poprzez gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

W ramach poniesionych wydatków w 2022 r. zrealizowano zadania jak niżej:

I. ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI POMOCY TERAPEUTYCZNEJ DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH OD ALKOHOLU.

Procedura zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego opisana w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dotyczy tylko wyłącznie uzależnienia od alkoholu. Nie obejmuje ona osób uzależnionych od innych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Przymusowe leczenie osób uzależnionych od innych niż alkohol substancji psychoaktywnych należy wyłącznie do kompetencji sądów (karnych lub rodzinnych).

W art.21 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi ustanowiono zasadę dobrowolności leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu. Zgodnie z tym przepisem wszelkie odstępstwa od tej zasady mają charakter wyjątkowy i muszą być uregulowane ustawą. Jednym z wyjątków od zasady dobrowolności jest instytucja zobowiązania do leczenia odwykowego unormowana w art.24-36 ustawy.

Do zadań własnych gminy należy powołanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, na której spoczywa obowiązek podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Tabela nr 1; Prowadzenie działań w ramach procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego w oparciu o złożone wnioski do GKRPA w 2022 roku.

Liczba wniosków.	16
Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących.	9
Odsetek wniosków skierowanych do Sądu.	18,75 %
Odsetek osób skierowanych na badanie przez biegłych sądowych.	31%

Dokonując interpretacji przepisów regulujących instytucję zobowiązania do poddania się leczeniu odwykowemu, jak również stosując te przepisy w praktyce, musimy pamiętać, że stanowi ona jedno z istniejących w polskim systemie prawnym ustawowych ograniczeń zasady autonomii pacjenta.

Oznacza to, że zobowiązanie danej osoby do poddania się leczeniu odwykowemu powinniśmy postrzegać jako swego rodzaju ostateczność; wyjątkową sytuację uzasadnioną tak dobrem osoby zobowiązanej, jak i interesem społecznym.

Warunkiem dopuszczalności zobowiązania do poddania się leczeniu odwykowemu jest łączne wystąpienie dwóch przesłanek: medycznej – stwierdzonego orzeczeniem biegłych

uzależnienia od alkoholu – oraz co najmniej jednej z przesłanek wymienionych w art. 24 ustawy.

Tabela nr 2; Prowadzenie działań w ramach procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego kontynuacja z poprzednich lat.

Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących.	10
Liczba wniosków skierowanych do Sądu.	3
Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłych sądowych.	15
Liczba osób skierowanych do konsultacji w ramach wsparcia psychologicznego.	15

II. UDZIELENIE RODZINOM, W KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ PROBLEMY ALKOHOLOWE, POMOCY PSYCHOSPOŁECZNEJ I PRAWNEJ, A W SZCZEGÓLNOŚCI OCHRONY PRZED PRZEMOCĄ W RODZINIE.

Zgodnie z zapisami art.4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi „udzielenie pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą” jest zadaniem własnym gmin, realizowanym w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Nadużywanie alkoholu stanowi duży czynnik ryzyka wystąpienia przemocy w rodzinie.

Zapewnienie natychmiastowej i bezpośredniej pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie jest warunkiem skutecznego zatrzymania przemocy, dotyczy to zarówno możliwości uzyskania wsparcia w ramach tzw. pierwszego kontaktu, jak i dostępu do specjalistów (prawnika, terapeuty, psychologa).

Tabela nr 3; Ogólny wykaz podjętych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” założonych w 2021 r.	8
Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego.	4
Liczba założonych w 2022 r. „Niebieskie Karty - A”.	24
Liczba kolejnych formularzy „Niebieskich Kart – A” wypełnionych w trakcie trwania realizacji procedury	3
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”.	29
Liczba powołanych grup roboczych.	23
Liczba spotkań grup roboczych.	148
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta - C”.	22
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta - D”.	8
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa (psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego).	33

III. ZWIĘKSZENIE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ, INFORMACYJNEJ I EDUKACYJNEJ ORAZ DZIAŁALNOŚCI SZKOLENIOWEJ W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII ORAZ UZALEŻNIENIOM BEHAVIORALNYM, W SZCZEGÓLNOŚCI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY.

Ten obszar gminnego programu jest interdyscyplinarny i wielokierunkowy, realizowany na trzech równoległych poziomach:

1. Działania profilaktyczne adresowane do dzieci i młodzieży (bezpośrednio, np. poprzez realizację programów profilaktycznych i pośrednio, np. poprzez szkolenie sprzedawców czy nauczycieli).
2. Działania profilaktyczne adresowane do osób dorosłych np. do kierowców w celu ograniczenia przypadków jazdy po spożyciu alkoholu.
3. Działalność edukacyjno-informacyjna w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

Przygotowując się do realizacji działań profilaktycznych, na początku należy ocenić w jakim obszarze nasze wsparcie będzie najbardziej potrzebne.

W 2022 roku opracowano „Diagnozę zapotrzebowania na działania wychowawcze i profilaktyczne w szkołach dla Gminy Lubań”.

Profilaktyka to jeden z tych obszarów gminnego programu, w którym można spotkać dużo błędnych przekonań i uproszczeń w rodzaju: „sport zamiast używek”, „trzeba im uświadomić negatywne skutki alkoholizmu”, „młodzież trzeba wstrząsnąć”, „trzeba im znaleźć zajęcie, to nie będą pić” itp. Takie formy jak: teatry i filmy profilaktyczne, pogadanki i prelekcje, spotkania z osobami uzależnionymi, konkursy, koncerty i festyny, w świetle współczesnej wiedzy, nie są skuteczną profilaktyką, ponieważ nie oddziałują efektywnie i istotnie na czynniki ryzyka i czynniki chroniące. Efektywność profilaktyki nie jest mierzona oceną atrakcyjności przez odbiorców (wielu osobom podobają się koncerty i spektakle), źródłem wiedzy o skuteczności są poprawnie metodologicznie przeprowadzone badania ewaluacyjne.

Ograniczenie profilaktyki tylko i wyłącznie do alternatywnych form spędzania wolnego czasu także nie przyniesie pożądaných efektów.

Program profilaktyczny z Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego daje nam pewność, że jest w nim wykorzystana skuteczna strategia profilaktyczna, że jest określona grupa odbiorców, jest przeprowadzona ewaluacja a jego jakość została sprawdzona.

W 2022 roku w placówkach oświatowych, których organem prowadzącym jest Gmina Lubań zrealizowano następujące programy rekomendowane:

1. **Spójrz inaczej** – program zajęć wychowawczo-profilaktycznych dla klas I-III szkół podstawowych. Program z poziomu profilaktyki uniwersalnej.
2. **Spójrz inaczej** – program zajęć wychowawczo-profilaktycznych dla klas IV-VI szkół podstawowych. Program z poziomu profilaktyki uniwersalnej.
3. **Debata** – realizacja tego programu ma charakter „krótkiej interwencji profilaktycznej w grupie”, odbywa się z udziałem 2 prowadzących i trwa 3 godziny. Program dla dzieci i młodzieży w wieku 12-15 lat oraz nauczycieli.
4. **Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej** – adresatem są uczniowie klas III-VI szkół podstawowych. Celem programu jest rozwijanie w uczniach umiejętności radzenia sobie ze

stresem i trudnościami, a także kształtowanie postaw optymizmu, empatii, wytrwałości i wiary w siebie.

5. **Poruszające Bajki o Emocjach** - program adresowany jest dla dzieci w wieku 4-5 lat, ich rodziców oraz wychowawców. Program wspiera rozwój kompetencji emocjonalno-społecznych dzieci w wieku przedszkolnym, które pomagają w: radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami, komunikowaniu swoich potrzeb i odczuć, nawiązaniu i utrzymaniu zdrowych relacji z rówieśnikami.

Planowanie działań edukacyjnych nie jest zadaniem łatwym, wymaga bowiem od nas samych sporej wiedzy dotyczącej tego kogo, z jakich tematów doksztalać, w jakich formach (wykłady czy warsztaty) i ile takie szkolenie powinno trwać?

Wspieranie osób pracujących zawodowo w systemie rozwiązywania problemów alkoholowych może być realizowane także przez prenumeratę czasopism oraz specjalistycznych publikacji czy materiałów.

Podnoszenie kompetencji poprzez różne formy edukacji bezpośredniej wymaga rzetelnej pracy koncepcyjnej i nie może być całkowicie spontaniczne.

Ostatecznym beneficjentem działań edukacyjnych są osoby uzależnione, ich rodziny, dzieci, nastolatki sięgające po alkohol, osoby doznające przemocy itp. To oni mają trafić do kompetentnych osób, które udzielą im stosownej pomocy i wsparcia.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii ma za zadanie zapewnienie odpowiedniego systemu doskonalenia umiejętności przedstawicielom poszczególnych służb i instytucji.

Jednym z istotnych społecznie zjawisk, któremu warto poświęcić szczególną uwagę w ramach gminnych programów rozwiązywania problemów alkoholowych, jest spożywanie alkoholu w ciąży i związane z tym konsekwencje zdrowotne dla dziecka.

Szacuje się, że Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD) to najbardziej rozpowszechnione w Europie niegenetyczne schorzenie neurorozwojowe. Zgodnie z wynikami badania populacyjnego ALICJA (Alkohol i Ciąża – Jak Pomóc Dziecku) przeprowadzonego przez PARPA w 2015 roku, można przypuszczać, że w Polsce każdego roku na świat przychodzi między 7 a 8 tys. dzieci z FASD. Liczby te wskazują na konieczność prowadzenia działań edukacyjnych adresowanych do przedstawicieli różnych grup zawodowych.

Tabela nr 4; Ogólny wykaz podjętych działań:

Odsetek wprowadzonych programów rekomendowanych z Bazy Programów Rekomendowanych.	18,52 %
Odsetek szkół, w których zrealizowano program profilaktyczny.	100 %
Odsetek nauczycieli uczestniczących w szkoleniu przygotowującym do realizacji programów rekomendowanych.	1,06 %
Odsetek pedagogów szkolnych uczestniczących w szkoleniu z zakresu profilaktyki uzależnień behawioralnych wśród dzieci i młodzieży.	25 %
Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych na temat FASD.	1
Liczba wykupionych prenumerat specjalistycznych czasopism.	2
Liczba zakupionych specjalistycznych opracowań, książek, publikacji.	4
Liczba przeprowadzonych badań, sondaży oraz diagnozy.	1
Liczba odbytych szkoleń.	6

IV. WSPOMAGANIE DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI, STOWARZYSZEŃ I OSÓB FIZYCZNYCH SŁUŻĄCYCH ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii powinien w najlepszy możliwy sposób promować zdrowie, zapobiegać używaniu substancji psychoaktywnych i rozwiązywać problemy wynikające z ich używania i uzależnienia od nich. Gminny program siłą rzeczy koncentruje się tylko na wycinku życia społecznego.

Samorząd realizując poszczególne zadania określone w programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, może powierzyć je organizacji pozarządowej lub wesprzeć organizację w realizacji zadań, które wpisują się w zakres gminnego programu.

Zgodnie z treścią art.4¹ ust.1 punkt 5 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, możliwe jest wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Wśród różnych podmiotów wspieranych w ramach gminnego programu, szczególnie miejsca zajmują stowarzyszenia abstynenckie. Jako grupa osób z podobnymi doświadczeniami mogą stanowić dla siebie wartościowe miejsce wsparcia, budowania zdrowych relacji interpersonalnych oraz nauki życia w trzeźwości. Prowadzą one działania na dwóch płaszczyznach:

- wewnętrznej – na rzecz swoich członków, osób uzależnionych oraz ich rodzin,
- zewnętrzną – na rzecz społeczności lokalnej.

Stowarzyszenia umożliwiają swoim członkom korzystanie z różnych form aktywności, do których należą m.in.: warsztaty i treningi rozwoju osobistego, spotkania rodzinne, zajęcia sportowe i turystyczne, wspieranie w szukaniu pracy, pomoc prawna.

W 2022 roku Gmina Lubań udzieliła dotacji Lubańskiemu Stowarzyszeniu Abstynentów „Odnowa” ul. Dolna 8; 59-800 Lubań na realizację zadania publicznego.